

Zamyšlení nad komunikováním statistiky v médiích

STATISTICKÁ ANALÝZA DAT, PSY117

Marcela Poláčková
433009, jednooborová psychologie prezenční

Garant předmětu: Mgr. Stanislav Ježek, PhD.

Datum odevzdání: 1. 5. 2015

Fakulta sociálních studií MU, 2014/2015

Pro svou práci jsem si vybrala článek s názvem: *Jak by měla vypadat ideální škola a učitel*, který byl publikován 3. 2. 2010 na webových stránkách Metodického portálu rámcových vzdělávacích programů. Autorem tohoto článku je Jana Hrubá a jako zdroj uvádí na konci článku výzkum agentury STEM/MARK *Postoje rodičů a žáků ke vzdělávání* (tentýž článek publikovala ještě na webových stránkách Učitelské listy). Výzkum byl publikován v květnu 2009. *> To je spis pro učitel, nzei výzkum.*

Hrubá v tomto článku uvádí různá procenta respondentů (rodičů a žáků zvláště) preferujících jednotlivé kvality ideálního učitele (neboli kvality, které považují za důležité) a kritéria ideální školy. Zmiňuje, že odpovědi rodičů a žáků se příliš neliší, liší se pouze v pořadí daných kritérií (Hrubá, 2010). Závěrem pak formuluje souhrnné kvality ideálního učitele (například znalost oboru, smysl pro humor, spravedlivý přístup apod.) a konfrontuje tyto poznatky se skutečností na školách, u které opět zmiňuje preference respondentů a jejich pohled na současný stav.

Nejsem názoru, že by článek nějak výrazně desinterpretoval výsledky výzkumu, protože autorka využívá téměř doslovných citací závěrů z výzkumu, avšak chtěla bych poukázat na určité nedostatky, které si myslím, že článek přece jenom obsahuje.

Jako první bych chtěla věnovat pozornost názvu článku: *Jak by měla vypadat ideální škola a učitel*. Tento název není vzhledem k předmětu výzkumu zcela přesný a pro některé čtenáře by mohl být i mírně zavádějící, protože i když se výzkum sice věnoval kritériím „ideální“ školy, co se týče kvality učitelů, byli žáci dotazováni na vlastnosti jejich oblíbeného učitele. Otázka zněla: „Vzpomeň si na některou učitelku/učitele, kterou či kterého máš rád/a. Řekl/a bys, že je: (výčet vlastností)“ (STEM/MARK, 2009, p. 61). Při položení takové otázky nastává riziko, že oblíbený učitel nemusí nutně mít zcela shodné vlastnosti s učitelem ideálním. Pokud tedy Hrubá uvádí v jednom odstavci vlastnosti ideálního učitele, což ale ve skutečnosti ani nebylo předmětem výzkumu, a končí ho větou, že třetina žáků si přísnost a náročnost s oblíbeným pedagogem nespojuje, stává se její výklad lehce nesystematický a čtenář by mohl dojít k názoru, že žáci nepovažují přísnost za důležitou vlastnost ideálního učitele, což z toho nutně nevyplývá. Žáci totiž neodpovídali na vlastnosti ideálního učitele, ale učitele oblíbeného, což v článku vůbec nezaznělo, neboť Hrubá zcela vypustila popis realizace výzkumu.

Za další nedostatek článku považuji vynechání informací o vzorku výzkumu. Hrubá totiž užívá generalizace (jak si rodiče a žáci představují ideální školu), výzkumu se však zúčastnili žáci 9. ročníků základních škol a odpovídajících ročníků víceletých gymnázií a žáci 2. ročníků středních škol (a jejich rodiče). Ačkoliv je vzorek poměrně reprezentativní (celkem 1175 žáků, z toho 52% chlapců, 48% dívek), jedná se o vzorek zahrnující pouze určitou věkovou skupinu a výsledky tedy nelze generalizovat na všechny žáky základních a středních škol.

→ Je to sice otázka metodologická, ale zajímalo by mě, z čeho tak soudíte?

Za pozitivní aspekt práce považuji autorčino zpracování informací z grafů, které přehledně a přesně čtenáři interpretovala, konkrétně se jedná o uvedení jednotlivých procent respondentů a jejich preferencí důležitosti jednotlivých kvalit pedagoga.

→ Ne, odečtení hodnoty z grafu není interpretace.

V interpretaci výsledků týkajících se již zmíněné přisnlosti a náročnosti oblíbeného pedagoga jsem však zjistila nepřesnost uvedenou v článku autorky. Hrubá uvádí, že třetina žáků si tyto vlastnosti s oblíbeným pedagogem nespojuje. Při kontrole správnosti uvedené informace jsem vypočítala z dat zveřejněných ve výzkumné zprávě počet respondentů, kteří si s oblíbeným pedagogem toto kritérium nespojovali, a zjistila jsem, že jich ve skutečnosti bylo 38,2 %. Porovnáním vyjádřením autorky a skutečného výsledku jsem došla k závěru, že nepřesnost je ve výši 4,9 %, což už není zcela zanedbatelné zkreslení výsledků. Přitom stačilo, aby autorka uvedla například „přibližně třetina respondentů“, čímž by se vyhnula desinterpretaci.

To je rigidní úvaha. Čtenáři se zaokrouhlováním počítají.

Jako poslední mě překvapil fakt, že autorka pod článkem odkazuje na výzkumnou zprávu agentury STEM/MARK, ze které čerpala, avšak rozhodla se uvést pouze název druhé části výzkumu, který je *Postoje rodičů a žáků ke vzdělávání*, ale neuvedla hlavní název celého výzkumu, kterým je *Sociologický výzkum zaměřený na analýzu struktury postojů a očekávání veřejnosti k oblasti školství, výchovy a vzdělávání*.

→ jak to souvisí s těmi malými?

→ Namísto toho jste se mohla zamyslet, jak velké je to zaokrouhlení vzhledem k výběrové chybě.

Vzhledem k tomu, že mělo jít o zamýšlení nad prezentací statistik, mi přijde škiznost na zaokrouhlení trochu málo. A ani u bloku zaokrouhlení se nepokoušíte uvažovat, jaký dopad mohlo mít na čtenáře. Nevidím tu vlastně žádné známky studia statistiky. Proč nepřijímám.

LITERATURA

- STEM/MARK. (2009). *Sociologický výzkum zaměřený na analýzu struktury postojů a očekávání veřejnosti k oblasti školství, výchovy a vzdělávání: Postoje rodičů a žáků ke vzdělávání*. Praha: MŠMT.
Staženo 25. 4. 2015 z http://www.msmt.cz/uploads/VKav_200/Analyza_191109/zz_MSMT_sociologicky_vyzkum_09_vzdelavani_f.doc.
- Hrubá, J. (2010). *Jak by měla vypadat ideální škola a učitel*.
Staženo 25. 4. 2015 z <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/7707/jak-by-mela-vypadat-idealni-skola-a-ucitel.html/>